

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

38. An mulieri gravidæ, quando pro salute nullum aliud suppetit
remedium, liceat indirectè uti medicamentis ex quibus sequendus sit
abortus foetus inanimati? Et ad confirmandam doctrinam huius ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

4. Verum his non obstantibus puto non esse recedendum à negativa sententia, & ad casum de procuratione abortus, nondum animati, pro tuitione vitæ matris infirmæ, posset quis respondere, opinionem istam rejicere Sylvium & Fillipium ubi *supra*. Lessium lib. 2. cap. 9. dub. 10. num. 60. Navarr. de *restitut.* lib. 2. cap. 3. num. 140. Maldorum in 2. 2. *traçt.* 3. cap. 1. dub. 16. Basilium Pontium de *matrim.* lib. 10. cap. 13. num. 2. Azorium tom. 2. lib. 2. cap. 26. *quæst.* 5. Præpositum in 3. part. D. Thom. *quæst.* 6. de bonis *matrim.* dub. 9. num. 74. Valquez *opusc.* de *restitut.* cap. 2. §. 2. dub. 6. in fine, & alios, docentes mordicus non licere præbere pharmacum directè tendens ad fœtus nondum animati ejectionem, etiam quando non potest aliter matri succurri.

5. Sed quia ego puto sententiam Sanchez & aliorum esse probabilem, respondeo ad argumentum propositum, esse disparem rationem quoad utrumque casum; nam, ut rectè observat Sanchez, Fillipius, & alij in casu, quando expellitur fœtus ad tuendam vitam matris, fœtus actualiter aggreditur matrem, & est causa materini obitus, cujus periculum est præsentaneum, sed in casu de quo loquimur, quando præbetur medicina sterilizationis, fœtus non est aggressor matris, & periculum est distans: ergo quod est in illo casu licitum, in isto minime erit. Vnde contra Torreblancam rectè docet Sylvius ubi *supra*, & alij ad vitandum vitæ periculum, quod mulier est experta sibi ex partu imminere, non licet impedire conceptionem.

6. Notandum est tamen hic, Lector ne decipiatur, si legat Torreblancam citantem pro sua sententia Sanchez, Cordubam, Aragonium, & Lopez notandum est, inquam citatos auctores, sententiam, quam Torreblanca docet, minime docere; ut de Sanchez visum est *supra*, & de aliis illos legendo patebit.

RESOL. XXXVII.

An mulier experta periculum mortis in partu possit sumere medicamentum, ut sterilis evadat, & non concipiat? Ex p. 7. tr. 5. Ref. 33.

§. 1. **R**espondeo negativè, quia sic data opera diceretur impediri semen à suo naturali fine generationis, parumque, & solum secundum magis & minus hoc distaret à feminis effusione extra vas. Vt bene Cajet. 2. 2. q. 156. art. 2. circa solutionem ad 4. §. ad singula autem objecta. Petrus de Ledel. de *matrim.* q. 49. art. 6. dubio 2. concl. 6. Tabiena verb. *matrim.* 3. in fine, & alij quos citat & sequitur Mazuchellus *tract.* de *cas. ref.* disp. 2. cap. 3. diff. 4. num. 24. Recognosce me ipsum in p. 5. *tract.* 14. *refol.* 90. ubi probò sterilitatem procurare esse contra bonum prolis nascituræ, & contra ordinem naturæ.

Sup. hoc est Ref. antecedens, & signanter in fine §. pen. & inf. in Ref. 45. post med.

RESOL. XXXVIII.

An mulieri gravida, quando pro salute nullum aliud superat remedium, liceat indirectè uti medicamentis, ex quibus sequendus sit abortus fœtus inanimati? Et ad confirmandam doctrinam hujus questionis alij diversis casus adducuntur in exemplum, & pro praxi. Ex p. 7. tr. 5. Ref. 34.

§. 1. **N**egativè novissimè respondet Mazuchellus *tract.* de *cas. ref.* disp. 2. cap. 3. diff. 3. num. 9. ubi sic ait: Ego verò respondeo nullo modo licere præbere Pharmacum eo animo, ut mulier gravida abortiatur etiam si fœtus sit inanimatus. Et probatur quia si ad periculum matris vitandum liceret aliquando

procurare abortum fœtus inanimati, dari etiam posset legem casus, ut liceret effundere semen extra vas ad vitandum conceptionem seu aliquando liceret aliquid dare matri, quo prolis conceptio vitaretur, puta quando fœmina esset experta se in partu probabilissimum mortis periculum subire. Atqui hoc non licet, ut patet ex capite; Si quis de homicidio, quo loco deciditur, hunc ut homicidam teneri? Tum quia semen frustretur suo fine generationis, ad quam ordinatur; ergo si non licet effundere semen, multo minus licebit fœtum etiam inanimatum per abortum expellere. Tum quia tam intrinsecè mala est abortio, quam intrinsecè mala est pollutio. Atqui nullo modo licet procurare pollutionem, etiam si ea ad salutem sit necessaria. Ergo nec licet procurare abortum, licet hic ad mulieris sanitatem sit omnino necessarius. Tum quia hoc modo liceret puellæ gravidæ ad vitandum periculum vitæ, vel fœtus, quod sibi ex partu probabilissimè timeret, abortum procurare. Huculque Mazuchellus.

2. Sed affirmativa sententia est communis inter Neotericos, eo quod in tali casu fœtus dicitur aggressor, cum ille invadat quasi matrem, dum illi periculum mortis creat, eo planè modo, quo pravi humores invadunt naturam; Ergo simili ratione poterit ille expelli & abigi, cum melius sit illum nondum animatum expellere, quam matrem extinguere. Tum quia licitum est quod salutem totius abscindere partem: sic enim si quippiam esset manu alligatus ad craterem ferream, accedente incendio, vel hoste, licitum illi esset manum præscindere: quod verum etiam existimavi in *tract.* de *restitut.* in partic. si Tyrannus aliquis, vel Iudex hoc præcepisset, sicut Iosephus Clitoni auctori rebellionis cupidum imperavit, ut mox sibi manum abscinderet ut resisteret ipse Ioseph. lib. 2. de bello *Judaic.* ult. pro qua sententia citavi Tolet. lib. 5. c. 6. Less. lib. 2. c. 9. dub. 14. num. 101. §. ult. Atqui fœtus antequam anima informetur est pars ventris: Ergo non est ille conservandus cum tanto discrimine matris, eo vel maxime quod matre percussæ fœtus ille non animabitur.

3. Sed ad hæc argum. respondet Mazuch. & ad primum asserit, fœtum illum inanimatum non dici aggressorem, alioqui dicendus etiam esset ubi anima esset informatus. Pariter dicendum esset aggressor semen quoties illius abundantia vel retentio morbum crearet: & sic quoties licitum esset procurare abortum fœtus inanimati, licitum jam esset procurare pollutionem ad semen abigendum.

4. Ad secundum respondeo concedendo licitum esse pro conservatione totius abscindere partem; pars enim naturaliter est propter totum: Sed tamen nego fœtum esse propriè partem. Si tamen fœtus esset corruptus, tunc liceret directè illum abigere ad conservandam salutem matris, quia tunc non diceretur amplius fœtus, sed maligna massa.

5. His ramen non obstantibus puto affirmativam sententiam esse probabilem, & tutam in praxi, quam omnium communi calculo admitti testatur Naldus in *summ.* verb. *Abortus*, num. 3. Homobonus, de *cas. ref.* part. 3. cap. 67. & ideo Trullench in *Decalog.* tom. 1. lib. 5. cap. 1. dub. 4. num. 1. sic ait: Quod si fœtus nondum sit animatus, ejusque expulsio unicuique est remedium ad vitam matris, licet etiam ex intentione, quid Lessius lib. 2. cap. 9. dub. 10. num. 61. Fillip. *infr.* citatus, num. 101. & Bonac. ubi de *restitut.* disp. 2. *quæst.* ult. punct. 7. num. 7. *sessione* 1. & Pet. de Navarra lib. 2. de *restitut.* cap. 3. num. 132. Sumere medicamentum ad illud expellendum: nam vita præsens matris præstat futuræ prolis: Tum etiam quia fœtus inanimatus expulsio non est tam intrinsecè mala (sicut est pollutio voluntaria) quin ex aliqua causa possit honestari, cum in ea delectatio non sentiatur, sicut in feminis resolutione.

ne. Ita Henric. lib. 1. de matr. cap. 16. tract. 8. Navar. cap. 26. num. 62. quos sequitur Sanchez tom. 3. de matr. lib. 9. diff. 70. num. 9. & Sà verbo homicidium, & alij Huculque Trullench.

RESOL. XXXIX.

An pro salute matris pregnantis licitum sit aliquando uti medicamentis non directe tendentibus ad expulsiōem fetus, ut scilicet vena, pharmacum, balneum, &c. ex quibus tamen potest sequi abortus fetus animati?

Et doctrina hujus questionis est valde notanda, quia in exemplum supradictæ difficultatis multa alia similia adducuntur, & cursim explanantur. Ex p. 7. tract. 5. Ref. 35.

Respondeo quod quando talia medicamenta necessaria sunt ad salutem matris possunt licite adhiberi, quia licet nefas sit directe occidere innocentem, tamen per accidens ac prater intentionem licitum est aliquando illum occidere, ut constabit ex dicendis sic enim in vas equo confidens potest licite fugere per viam angustam, vel ostium in quo puer aliquis sit necessariò proterendus. Sic in bello iusto, ut experientia testatur, ac pariter concedunt Doctores omnes agentes de bello, licitum est bellica tormenta, aut ignes dirigere in arcem, seu urbem, in qua coulet esse plures innocentes. Ergo etiam in bello iusto contra lethales humores suscepto licitum erit ægroto sumere pharmacum ad salutem deservientia, licet inde prævideatur securura mors fetus animati; hoc enim non est intendere occisionem fetus, sed tantum illam permittere. Tum quia tam intrinsece mala est pollutio: quam mala est percipio fetus animati. Sed illam licitum est permittere, ut diximus: ut si valetudinis gratia utendum esset medicamento, aut potu, ex cuius caliditate prævideretur pollutio securura. Ergo etiam licebit hanc permittere. Tum quia fera invadente potest mater gravida fugere etiam cum periculo abortus; Ergo pari modo invadente morbo poterit sumere pharmacum, etiam si adsit periculum abortus. Demum verò si proles jam nata materno lacte extremè indigeret, matri verò ad vitam tuendam necessarium esset ubera exficcare: potest illa exficcare, etiam si prævideretur mortem prolis secururam, quia posset uti jure suo. Ergo pari modo pro conservatione suæ vitæ poterit sumere pharmacum, etsi videat talem sumpcionem futuram conjunctam cum periculo abortus. Et hanc sententiam cum pluribus ego docui in 3. p. r. 5. ref. 1. 1. quibus nunc addo me citato P. Lugum de just. tom. 2. diff. 10. sect. 5. n. 1. Scip. de Rubis in Aphor. Confess. ver. abortus, n. 3. Layman. lib. 3. tr. 3. p. 3. c. 4. n. 4. & Dicast de just. lib. 2. tr. 1. diff. 10. dub. 1. n. 166. ubi sic ait. Licitum erit eas medicinas adhibere, quæ per se & directe ordinatæ sunt ad sanitatem matris quamvis per accidens inde timeatur fetus occisio, v. g. venæ sectionem, pharmacum ventris purgativum in eo casu, in quo certo medicorum judicio mater cum prole ante ejus nativitem moritura sit, nisi tale medicamentum adhibeatur. Ratio est quia non repugnat rectæ rationi innocentem per accidens, & prater intentionem in casu necessitatis occidere. In prædicto autem casu occisio illa per accidens resultat, cum enim fetus pendeat à vita, & salute matris, rarissimè que contingat fecum vivum edi post matris mortem. Idem medicamentum quod ad procurandam salutem matris adhibetur, secundariò tendit ad salutem fetus, licet per accidens illi noceat: confirmatur exemplo: nemo enim negabit, fera invadente matrem, ipsi licitum fore, imò est in

Tom. V.

præcepto naturali, ut fuga vitam suam certe morti expolitam libere, si possit, quamvis cum probabilissimo abortus periculo. Imò ego putarem, si posset illa, & auderet quando aliter effugere non posset, pugnare cum fera, quando spes esset vincendi illam, quamvis cum periculo abortus, id licitum esse. Ergo pari ratione medicamentis pugnare cum ægitudine, sanquam animis, seu lacertis cum fera, etiam si & utraque pugna, vel cum fera, vel cum ægitudine imminuat periculum probabilissimum abortus. Ita Dicastillus, quidquid aliqui in contrarium asserant.

RESOL. XL.

An idem dicendum sit, quando medicina applicanda equaliter tenderet ad salutem matris, & ad fetus abortivum?

Et utrum sit licitum in tali casu dicta medicamenta applicare?

Et difficultas est, an cum medicamentum prorsus dubium est, num auxilium, aut mortem sit illaturum, possit adhuc adhiberi si salus infirma omnino desperata est, imò Medicus in tali casu tale medicamentum teneatur adhibere, & applicare?

Et obiter queritur, an si mors certa immineat ab incendio excitato, vel fera invadente licitum sit detento, seu in vaso è loco alto se precipitare cum dubio mortis periculo? Ex p. 7. tract. 5. Ref. 36.

Negat. Corduba in sum. q. 173. dicto. 2. Manuel. 1. 10. sum. c. 5. concl. 3. n. 3. Lud. Lop. 1. p. instruct. c. 63. §. 6. sed in casu dubio. Vega 1. 10. sum. c. 5. cas. 3. ea autem potissimum niti possunt ratione, quia hoc esset directe procurare abortum: quod medicina illa de se tenderet etiam ad abortum. Respondeo tamen, & matrem posse illam licite sumere, & medicum posse licite applicare. Ratio est, quia potius jus habet mater ad vitam suam conservandam, quam habet fetus, cum hic à matre pendeat, & non è contra: Ergo si medicina æqualiter tendat ad salutem matris, & ad necem fetus, præferri potest vita matris, saluti fetus: eo etiam maxime quod matre pereunte pene miraculū sit, si fetus incolumis evadat. Hanc sententiam docet me citato Trullench. in Decal. tom. 2. lib. 5. c. 1. dub. 4. n. 5. Sanchez de matr. lib. 9. diff. 20. n. 18. qui etiam n. 19. concedit hoc etiam esse licitum, etsi medicamentum esset dubium num mortem, an auxilium esset laturum. Ratio est, quia periculum damni est modicum, supponimus enim desperatam esse salutem; ad summum verò illud damnum sequetur, quod mors aliquantulum anticipabitur; ac lucrum est maximum, si res feliciter cedat, puta, salus matris quæ videbatur desperata: Sic si mors certa immineat ab incendio excitato, vel fera invadente, licitum est detento, seu in vaso è loco alto se precipitare cum dubio mortis periculo. Imò addit Sanchez, medicum in tali casu teneri tale medicamentum applicare, eo quod teneatur minus malum ægroto eligere: minus autem malum est dubia mors spem aliquam salutis habens, cum aliquali dubio anticipationis, quam sit mors omnino certa.

2. Rectè igitur ego olim in facti contingentia consului, quod quādo nulla est spes ut vivus edatur partus, & ex alia parte adest spes sanitatis matris, si adhibeatur remedium illius sanitativum, adhiberi posse, etsi tale remedium æquè sit ordinatum ad fetus mortem, & ad matris salutem; tunc enim mater utitur jure suo, nec tenetur vitam exponere, quando nō est spes salutis proximi. Dixi si remedium sit æquè sanitativum: nam si remedium sit ex sua natura mortiferum foetui, & hac ratione solum sanitativum, quatenus est foetui mortiferum,

Cc

non

Sup. hoc inf. in ref. 43 §. Not. idū est hic. ad med. vers. sed difficultas.

Sup. hoc ea. su melius in tom. 8. tr. 5. ref. 32. à lin. 3. Et pro contento à vers. Imo hujus. cum eodem Sanchez. inf. in ref. 43 §. Et hanc in fin.

*Sup. hoc est eodem Dicastillo, & aliis in ref. seq. & in alio §. ejus ngr.